

Prijsonthwikkeling Curaçao 2015

Solange Bomberg

Inleiding

In dit artikel wordt een beeld geschetst van de consumentenprijsontwikkeling van Curaçao in 2015. Waar nodig wordt deze vergeleken met de consumentenprijsontwikkeling in voorgaande jaren. Tevens wordt de consumentenprijsontwikkeling per bestedingscategorie nader belicht. Verder wordt stilgestaan bij een aantal internationale aspecten die mogelijkcrwijs de consumentenprijsontwikkeling op ons eiland beïnvloeden en wordt het inflatieniveau van Curaçao in 2015 vergeleken met het inflatieniveau in andere landen.

Dit artikel is opgebouwd uit een zevental paragrafen: Inleiding; Methodologie, definities en betekenis; Prijsontwikkeling Curaçao december 2015; Prijsontwikkeling en inflatie Curaçao 2015 nader gezien vanuit tijdsperspectief en per bestedingscategorie; Relatieve bijdrage van de negen bestedingscategorieën in de CPI-consumptiemand aan de inflatie op Curaçao in 2015; Inflatie Curaçao 2015 nader gezien vanuit internationaal perspectief; Samenvatting en Conclusie.

Door te kijken naar de prijsontwikkeling van Curaçao in 2015 in tijdsperspectief, vanuit de invalshoek van bestedingscategorieën en vanuit internationaal perspectief, beoogt dit artikel enig inzicht te verschaffen in de prijsontwikkeling in ons land gedurende het jaar 2015.

Met internationaal perspectief wordt bedoeld dat er enerzijds stilgestaan zal worden bij de internationale context van de olieprijs, de voedselprijzen en de euro-dollarcoers en de mogelijke invloed hiervan op de lokale prijsontwikkeling. Anderzijds zal de inflatie van Curaçao in 2015 worden vergeleken met de inflatie van 149 andere landen, om een beeld te krijgen of de hoogte van de inflatie op Curaçao wereldwijd gezien uitzonderlijk is of niet. Binnen de rijkweidte van dit artikel is het niet de bedoeling om de economieën van de verschillende landen te analyseren, de vergelijking beperkt zich tot de hoogte van de inflatiepercentages.

Methodologie, definities en betekenis

Algemeen

Het Centraal Bureau voor de Statistiek van Curaçao (CBS) houdt zich bij het berekenen van de Consumentenprijsindex (CPI, "Consumer Price Index") en de inflatie aan internationale statistische richtlijnen en methodieken.

In deze paragraaf zullen een aantal begrippen en methodologische aspecten die van belang zijn voor het doel van dit artikel nader worden belicht. Dit geschiedt in alfabetische volgorde.

Bestedingscategorieën

De negen bestedingscategorieën die voor de CPI Curaçao worden gehanteerd zijn achtereenvolgens:

- Voeding;
- Dranken en rookwaren;
- Kleding en schoeisel;
- Wonen;
- Woninginrichting en huisraad;
- Gezondheidszorg;
- Vervoer en communicatie;
- Recreatie, educatie en cultuur;
- Overige goederen en diensten.

Aan de hand van het budgetonderzoek Error! Bookmark not defined. wordt een representatieve, marktconforme en gebalanceerde consumptiemand (CPI-mand) –niet te verwarren met de “makutu básiko” (basismand) van de “Fundashon pa Konsumidó” (Stichting voor Consumentenbelangen), die veel beperkter is dan de CPI-mand- samengesteld en wordt tevens het relatieve aandeel (de zogenaamde gewichten) van alle producten en diensten en alle bestedingscategorieën in de totale bestedingen van de consument vastgesteld.

Sinds het laatst gehouden budgetonderzoek op Curaçao in 2004/ 2005 kunnen de bestedingscategorieën “Wonen”, “Vervoer en communicatie”, “Voeding” en “Overig” als de vier grootste bestedingscategorieën in het consumptiemandje van Curaçao worden aangemerkt, met een aandeel van respectievelijk 31, 23, 12 en 12 procent. De bestedingscategorie “Overig” bevat diverse soorten producten en diensten die niet vallen onder de overige acht bestedingscategorieën, zoals bijvoorbeeld “persoonlijke verzorging” en “verzekeringen”.

De kleinere bestedingscategorieën in het consumptiemandje van Curaçao zijn respectievelijk “Recreatie, educatie en cultuur”, Woninginrichting en huisraad”, Kleding en schoeisel”, “Dranken en rookwaren” en “Gezondheidszorg”, die respectievelijk 8, 7, 5, 2 en 1 procent van de consumentenmand uitmaken. In tabel 1 worden de niet afgeronde percentages weergegeven.

TABEL 1
AANDEEL (=GEWICHT) BESTEDINGSCATEGORIEËN
IN CPI-CONSUMENTENMAND CURAÇAO

Bestedingscategorie	Aandeel/Gewicht
Wonen	30,8 %
Vervoer en communicatie	22,6%
Voeding	12,3%
Overig	11,9%
Recreatie, educatie en cultuur	7,7%
Woninginrichting en huisraad	7,0%
Kleding en schoeisel	4,8%
Dranken en rookwaren	1,6%
Gezondheidszorg	1,3%
Totaal	100%

Budgetonderzoek

Een budgetonderzoek (“Household Budget Survey”, HBS) is een nationaal, door het Statistiek Bureau van desbetreffend land -op Curaçao dus het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)- uitgevoerd, periodiek onderzoek naar de consumptieve bestedingen van huishoudens, gebaseerd op een aselecte, representatieve steekproef. Concreet betekent “aselect” dat elk adres c.q. huishouden evenveel kans heeft om geselecteerd te worden, terwijl representatief betekent dat de adressen c.q. huishoudens over heel Curaçao verspreid zijn en in aantal voldoende zijn om betrouwbare uitspraken en berekeningen te kunnen doen over inkomens en bestedingen; er wordt niet van tevoren een selectie gemaakt naar buurten, inkomens, huishoudsamenstelling etc.

De samenstelling en gewichten van de CPI-consumptiemand worden bij het budgetonderzoek vastgesteld, die doorgaans één keer in de vijf à tien jaar plaatsvindt. De CPI-consumptiemand wordt doorlopend zoveel mogelijk geactualiseerd door het vervangen van producten die niet meer verkocht worden en van zaken die sluiten. Pas bij een nieuw budgetonderzoek kan echter volledige actualisatie van de consumentenmand – zowel qua gewichten, producten, diensten en zaken - plaatsvinden, aangezien dan het actuele bestedingspatroon van de gemiddelde consument wordt gemeten.

De ILO (“International Labour Organisation”) adviseert om tenminste één keer in de tien jaar een budgetonderzoek uit te voeren. Dit is van belang voor zowel het waarborgen van de kwaliteit van de Consumenten Prijsindex (CPI) als voor het actualiseren, monitoring en bijsturen van sociaal-economisch beleid en sociaal-economische projecten/programma’s. Hoe meer een land onderhevig is aan economische, sociale en politieke veranderingen, hoe vaker het budgetonderzoek zou moeten plaatsvinden; vooral voor het actualiseren en kwalitatief waarborgen van de CPI (samenstelling en

gewichten van de consumptiemand) is het raadzaam om het budgetonderzoek vaker dan één keer in de 10 jaar uit te voeren.¹

Consumentenbesteding

Een belangrijke basis voor het berekenen van de CPI en de inflatie wordt gevormd door de consumentenbestedingen. Voor dit artikel wordt onder consumentenbestedingen in het kader van de CPI en de inflatie verstaan: bestedingen in het land Curaçao door consumenten die op Curaçao wonen. Bestedingen van (buitenlandse) toeristen op ons eiland of van inwoners van ons eiland in het buitenland (via internet bijvoorbeeld) vallen hier per definitie niet onder. In het kader van dit artikel wordt dan ook gesproken van “de lokale markt” of “de lokale economie”.

CPI-consumptiemand

De CPI-consumptiemand is een verzameling producten- en diensten die het bestedingspatroon van de gemiddelde consument weergeeft. Deze consumptiemand dient in principe één keer in de vijf à tien jaar volledig te worden herzien aan de hand van de gegevens over consumptieve bestedingen die verkregen worden uit het budgetonderzoek. Tussentijds worden, indien nodig, aanpassingen gedaan in deze representatieve, gebalanceerde, marktconforme consumptiemand, bijvoorbeeld als een winkel failliet gaat of een product of dienst niet meer verkocht c.q. geleverd wordt. De CPI-consumptiemand vormt het kader op basis waarvan de reguliere prijswaarneming plaatsvindt ter berekening van de CPI.

De CPI-consumptiemand is opgebouwd uit negen bestedingscategorieën, die weer onderverdeeld zijn in diverse product- en dienstgroepen. Elke product- en dienstgroep is op haar beurt weer opgebouwd uit een aantal specifieke producten of diensten. Zo is bijvoorbeeld de bestedingscategorie “Wonen” opgebouwd uit de productgroepen “woonkosten”, “energieverbruik”, “woningonderhoud- en reparatie”, “tuinonderhoud” en “waterverbruik”. Vervolgens kan bijvoorbeeld de productgroep “energieverbruik” onderverdeeld worden in de specifieke producten “kookgas”, “elektriciteit” en “overig energieverbruik (kerosine etc.)”.

In het vervolg van dit artikel zal de term “consumptiemand” worden gehanteerd.

Consumenten Prijsindex (CPI)

Het CBS berekent maandelijks een Consumentenprijsindex (CPI, “Consumer Price Index”) en een 12 maandsgemiddelde CPI.

De CPI is een maatstaf voor de gemiddelde prijs die consumenten aan goederen en diensten uitgeven voor de consumptiemand. De CPI wordt door het CBS maandelijks berekend op grond van de circa 5000 à 7000 prijzen van producten en diensten in het “consumptiemandje” die elke maand verzameld worden. Deze prijzen worden vervolgens gewogen met het aandeel dat ze hebben in de gemiddelde bestedingen van de consument.

---

¹ Bron: www.ilo.org: “Report II, Household Income and Expenditure Statistics, Seventeenth International Conference of Labour Statisticians, Geneva, 24 November-3 December 2003”

Wanneer het consumentenprijsniveau van een product of dienst over een bepaald jaar wordt vergeleken met het consumentenprijsniveau van hetzelfde product of dienst over een ander jaar, is dit gebaseerd op het berekende twaalfmaandsgemiddelde CPI voor dit product. Hetzelfde geldt voor het gemiddelde prijsniveau van de consumptiemand als geheel.

Het verschil tussen ICP² en CPI is dat ICP een vergelijking tussen landen is in één bepaald jaar, met als doel het berekenen van de koopkrachtpariteiten tussen landen, terwijl CPI een vergelijking door de tijd heen is in één bepaald land, met als doel het berekenen van de inflatie van dat land.

Inflatie, Deflatie³ en Economische ontwikkeling

Inflatie kan worden gedefinieerd als een langdurig economisch proces van algemene prijsstijging, met als gevolg geldontwaarding (oftewel koopkrachtdaling van het geld) en stijging van de kosten van levensonderhoud. Met “langdurig” wordt in het kader van dit artikel een periode van tenminste 12 maanden bedoeld.

De inflatie van Curaçao wordt, conform internationale statistische methodologie, normen en richtlijnen, maandelijks door het Centraal Bureau voor de Statistiek Curaçao (CBS) berekend op grond van de twaalfmaandsgemiddelde consumentenprijsindex (CPI).

Het inflatiepercentage wordt berekend door de twaalfmaandsgemiddelde CPI van de consumptiemand over een bepaald jaar (t) te vergelijken met het twaalfmaandsgemiddelde van de consumptiemand over het jaar daarvoor (t-1).

Het verschil tussen de twaalfmaandsgemiddelde CPI van een bepaalde maand van een bepaald jaar en de twaalfmaandsgemiddelde CPI van diezelfde maand een jaar eerder is het inflatiecijfer van eerstgenoemde maand. Inflatie is dus per definitie een weergave van de gemiddelde consumentenprijsontwikkeling over een periode van 12 maanden. Doorgaans wordt gesproken van de inflatie over een bepaald kalenderjaar, maar het inflatiecijfer kan in principe over elke willekeurige periode van 12 maanden worden berekend. Als de inflatie van een aantal kalenderjaren naast elkaar wordt gelegd, kan tevens de gemiddelde inflatie per jaar over een bepaalde periode worden berekend.

Het inflatiecijfer, zoals hiervoor omschreven, geeft een goed beeld van de lange termijn prijsontwikkeling en wordt daarom aangeraden als indexeringsinstrument voor onder andere lonen, salarissen, uitkeringen en pensioenen.

Deflatie is het omgekeerde van inflatie. Net als inflatie heeft ook deflatie voor- en nadelen. Deflatie en inflatie zijn als het ware elkaars spiegelbeeld. Er kan worden beredeneerd dat zolang het consumentenvertrouwen en het investeringsvertrouwen voldoende zijn, noch inflatie noch deflatie, mits matig (tussen -3% en +3%), uiteindelijk nadelig hoeft te zijn voor de (sociaal-)economische ontwikkeling van een land. In onderstaande matrix worden de plussen (+) en minnen (-) van deflatie en inflatie weergegeven. Zowel in geval van deflatie als inflatie, zullen beleid en beslissingen van overheid, centrale

---

² Zie “Results of the International Comparison Programme for Curaçao, a first interpretation”, MODUS, jrg 13, nr 3, Bomberg, Solange, 2015 en “International Comparison Programme (ICP), Wat is dat eigenlijk?”, MODUS, jrg 11, nr 3+4, Bomberg, Solange, 2014.

³ Zie “Deflatie Curaçao 2015, een verkennende analyse”, MODUS, jrg 14, nr 1, Bomberg, Solange, 2016

bank, investeerders, spaarders en consumenten uiteindelijk bepalen of de invloed van de pluspunten de invloed van de minpunten zal overstijgen.

	Prijs goederen en diensten	Koopkracht	Kosten van levensonderhoud	Waarde spaartegoeden	Waarde leningen / schulden	Consumentenvertrouwen	Investeerdersvertrouwen
Inflatie	Stijgt (-)	Daalt (-)	Stijgt (-)	Daalt (-)	Daalt (+)	Neutraal (+/-)	Neutraal (+/-)
Deflatie	Daalt (+)	Stijgt (+)	Daalt (+)	Stijgt (+)	Stijgt (-)	Neutraal (+/-)	Neutraal (+/-)

Er kan worden beredeneerd dat economische ontwikkeling (bijvoorbeeld reële economische groei) en inflatie/ deflatie elkaar wederzijds beïnvloeden. Als het goed gaat met de economie, zal er doorgaans sprake zijn van een gematigd prijsverloop (tussen -3% en +3%). Omgekeerd, als er sprake is van een gematigd prijsverloop (bijvoorbeeld een lichte deflatie, zoals het geval was op Curaçao in 2015), worden mensen gestimuleerd om te kopen, waardoor de omzetten van bedrijven positief worden beïnvloed, wat vervolgens weer positief doorwerkt op investeringsinitiatieven en consumentenvertrouwen. Al deze factoren dragen vervolgens bij tot economische groei van een land. Deze redenering zou een verklaring kunnen zijn voor de combinatie op Curaçao in 2015 van een lichte deflatie (-0,5%) en een lichte reële economische groei (+0,3%).

Prijzontwikkeling

Met prijsontwikkeling wordt in het kader van dit artikel consumentenprijsontwikkeling bedoeld.

De methodiek voor het berekenen van de CPI en de inflatie brengt met zich mee dat in het kader van dit artikel een prijsontwikkeling als volgt moet worden geïnterpreteerd. De prijsontwikkeling van 2015 ten opzichte van 2014 impliceert dat, als er gesproken wordt van prijsdaling of prijsstijging in 2015 ten

opzichte van 2014, dit betekent dat het gemiddelde prijsniveau voor de consument in 2015 respectievelijk lager of hoger is geweest vergeleken met 2014. Het hoeft niet noodzakelijkerwijs te betekenen dat de prijsdaling of prijsstijging in 2015 zelf heeft plaatsgevonden.

Ter nadere toelichting van het besprokene in voorgaande alinea, volgt een concreet voorbeeld.

Elektriciteitsverbruik kan bijvoorbeeld in een bepaald jaar (jaar t) duurder zijn dan in het jaar daarvoor (jaar t-1), zonder dat in jaar t zelf een tariefsverhoging van elektriciteit heeft plaatsgevonden, maar uitsluitend doordat in jaar t-1 (bijvoorbeeld in het vierde kwartaal) het elektriciteitstarief is gestegen. De hogere CPI die hieruit resulteert telt slechts een aantal maanden mee in jaar t-1 (bijvoorbeeld alleen oktober, november en december als de tariefsverhoging per 1 oktober plaatsvond), terwijl het in jaar t wel

het hele jaar meetelt. Dit veronderstellend dat er geen andere tariefswijzigingen van elektriciteit in jaren t en t-1 hebben plaatsgevonden. Aan het eind van jaar t zal de 12-maandsgemiddelde CPI voor elektriciteit derhalve hoger zijn dan aan het eind van jaar t-1. De wetenschappelijk onderbouwde conclusie is dan dat elektriciteit duurder is geworden in jaar t vergeleken met jaar t-1.

De prijsontwikkeling en de inflatie op Curaçao worden door zowel lokale als internationale factoren beïnvloed. Lokale factoren zijn bijvoorbeeld het marktspel van vraag en aanbod, inkomens en koopkracht van de burgers, kosten van bedrijfsvoering voor de ondernemers, het spaar- en consumptiegedrag van consumenten, investeringsbeslissingen en het overheidsbeleid. Internationale factoren zijn met name de internationale voedselprijzen, de internationale prijs van ruwe olie, de euro-dollar koers, maar bijvoorbeeld ook afspraken en ondersteuning in het kader van samenwerking binnen het koninkrijk of samenwerking met andere landen.

Prijsontwikkeling Curaçao december 2015⁴

Prijsontwikkeling Curaçao tussen november 2015 en december 2015

Het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van Curaçao is in de maand december 2015 stabiel gebleven ten opzichte van november 2015, dus op het niveau van 123,2.

Van de negen bestedingscategorieën zijn vier (vrijwel) stabiel in prijs gebleven gedurende de maand december 2015: “Overig”(0%), “Voeding”(0,1%), “Wonen”(0,1%), “Woninginrichting en huisraad”(0,1%). Verder is bij vier bestedingscategorieën een prijswijziging tussen 0,1 en 1 procent waargenomen, namelijk bij “Dranken en rookwaren”(0,2%), “Vervoer en communicatie” (-0,3%), “Kleding en schoeisel”(0,4%) en “Gezondheidszorg” (+0,4%). Tenslotte is bij één bestedingscategorie een prijswijziging van meer dan 1 procent gemeten: “Recreatie, educatie en ontwikkeling”(1,3%). Dit laatste werd veroorzaakt door de prijsverhoging van zwemlessen. Er kan derhalve worden geconstateerd dat in december 2015, van de 9 bestedingscategorieën 3 goedkoper zijn geworden en 2 duurder, terwijl 4 (vrijwel) stabiel in prijs zijn gebleven.

De meest opvallende prijswijzigingen gedurende de maand december 2015 hebben zich in drie bestedingscategorieën voorgedaan, namelijk:

- ❖ “Wonen”: daling van de prijs van kookgas met 10 procent.
- ❖ “Vervoer en communicatie”: daling van de prijs van benzine met 3 procent;
- ❖ “Recreatie, educatie en ontwikkeling”: stijging van het zwemlestarif voor volwassenen en kinderen met 40 en 50 procent respectievelijk. Zwemlessen voor volwassenen steeg van gemiddeld Nafls.150,- per 3 maanden naar Nafls. 70,- per maand en voor kinderen van gemiddeld Nafls 120,- per 3 maanden naar Nafls. 60,- per maand.

Prijsontwikkeling Curaçao tussen december 2014 en december 2015

Als de maand december 2015 wordt vergeleken met de maand december 2014, blijkt dat het consumentenprijsindexcijfer tussen december 2014 en december 2015 gedaald is van 124,6 naar 123,2. Dit

⁴ Zie www.cbs.cw, keuzemenu: Statistical Information/ Inflation & Consumer Price Index.

is een daling van 1,1 procent. Dit cijfer geeft weer hoeveel goedkoper de maand december van het jaar 2015 is ten opzichte van de maand december van het jaar 2014.

Prijzontwikkeling en inflatie Curaçao 2015 nader bezien vanuit tjidspectief en per bestedingscategorie

Inflatie: oorzaken, gevolgen en beleid⁵

Inflatie van een land kan worden veroorzaakt door duurdere import, hogere loonkosten, hogere overige bedrijfslasten c.q. productiekosten, het marktspeel van vraag en aanbod (schaarste van producten/ diensten), het verhogen van de winstmarges van bedrijven en stijging van de geldhoeveelheid in omloop.

De algemene gedachte onder economen is dat de inflatie in een gezond groeiende economie circa twee procent bedraagt. Een te hoge inflatie kan nadelig zijn voor de koopkracht en het vertrouwen van consumenten, de waarde van spaartegoeden, de concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland en kan leiden tot verhoging van het renteniveau, waardoor investeringen uitblijven.

Veelal trachten overheden om de inflatie niet hoger te doen zijn dan 2 à 3 procent per jaar. Een inflatie van rond 2 procent wordt algemeen beschouwd als zijnde gunstig voor de economie. Een lage inflatie

stimuleert consumenten immers om goederen en diensten te kopen. Uitstel van bestedingen betekent namelijk dat men meer zou moeten betalen voor hetzelfde product. Daarnaast maakt een lage inflatie het voor de consument en de investeerder ook interessanter om geld te lenen omdat de rente veelal ook laag is tijdens perioden van een lage inflatie. Het handhaven van een lage inflatie is vanwege de gunstige economische gevolgen derhalve wereldwijd een belangrijk doel in het economisch en monetair beleid van regeringen en centrale banken.

Het gebruik van het inflatiecijfer: nut en noodzaak

Het inflatiecijfer heeft vooral vier gebruiksdoelen, die onderstaand nader zullen worden belicht.

- ❖ Het berekende inflatiepercentage, kortweg “het inflatiecijfer”, wordt ten eerste door bedrijven, (semi-)overheidsinstanties en non-profit organisaties gebruikt om (minimum)lonen, salarissen, sociale uitkeringen, pensioenen, loongrenzen en andere inkomens te indexeren. Door indexering van het inkomen voor het komende kalenderjaar met een percentage dat gebaseerd is op het inflatiecijfer van de afgelopen 12 maanden, wordt getracht om het koopkrachtverlies dat door de inflatie is veroorzaakt deels of geheel op te vangen c.q. te compenseren.

---

⁵ Bronnen van referentie: <http://nl.global-rates.com/economische-statistieken/inflatie/inflatie-informatie.aspx> en <http://financieel.infonu.nl/beleggen/4333-economische-groei-inflatie-en-wisselkoers.html>

- ❖ Het inflatiecijfer wordt verder ook (door o.a. statistiekbureau's, centrale banken en beleidmakers) gebruikt als input om de reële economische groei van een land te berekenen.
- ❖ Ten derde wordt het inflatiecijfer gebruikt voor het creëren, monitoren en bijsturen van sociaal-economisch, financieel en monetair beleid.
- ❖ Tenslotte wordt het inflatiecijfer ook gebruikt voor sociaal-economische analyses en onderzoeken, zowel nationaal als internationaal.

Inflatie Curaçao 2015, totaal en per bestedingscategorie

Het twaalfmaandsgemiddelde van de consumentenprijzen op Curaçao blijkt in december 2015 0,5 procent lager te zijn dan in december 2014. Dit inflatiecijfer (-0,5%) geeft een goed beeld van de lange-termijn inflatie, en wordt daarom aangeraden als indexeringsinstrument voor lonen, salarissen, pensioenen, sociale uitkeringen, minimumloon, loongrens en dergelijke.

Wat indexering van genoemde inkomens betreft komt deflatie in de praktijk er op neer dat de lonen stabiel blijven. Immers er hoeft enerzijds geen inflatiecorrectie plaats te vinden, aangezien deflatie (of negatieve inflatie) betekent dat de koopkracht niet gedaald is maar juist is toegenomen door de daling van het gemiddelde prijsniveau. En anderzijds is inkomensverlaging –gebaseerd op de negatieve inflatiewettelijk-juridisch en sociaal-maatschappelijk gezien geen optie.

Het inflatiecijfer van december 2015 (-0,5%) is tevens het inflatiecijfer over het gehele jaar 2015. De inflatie op Curaçao over het hele jaar 2015 is derhalve -0,5 procent.

Dit is een daling van het twaalfmaandsgemiddelde consumentenprijsindexcijfer van 124,2 in december 2014 naar 123,6 in december 2015. Voornoemde inflatiecijfer van -0,5% over 2015 is het gewogen gemiddelde van de prijsontwikkeling van de negen bestedingscategorieën waaruit het CPI-consumentenmandje is opgebouwd. In tabel 2 worden deze negen bestedingscategorieën met bijbehorende prijsontwikkeling gedurende het jaar 2015 geresumeerd.

TABEL 2 Prijsontwikkeling Curaçao 2015, per bestedingscategorie	
Bestedingscategorie	Prijsontwikkeling
Voeding	+4,0%
Dranken en rookwaren	+3,8%
Kleding en schoeisel	-0,9%
Wonen	-3,3%
Woninginrichting en huisraad	+1,3%
Gezondheidszorg	+1,5%
Vervoer en communicatie	-3,0%
Recreatie, educatie en ontwikkeling	+1,4%
Overig	+1,8%
Gemiddeld	

Inflatie Curaçao 2015, in tijdsperspectief

Achtereenvolgens wordt de inflatie op ons eiland over het afgelopen jaar vanuit vier tijdsperspectieven nader belicht:

1. Over het jaar 2015, van maand tot maand;
2. Over de afgelopen twee kalenderjaren, van maand tot maand;
3. Over de afgelopen 20 jaar, totaal en op jaarbasis;
4. Over de afgelopen zeven jaar, per bestedingscategorie
  - 1) Inflatie in Curaçao over het jaar 2015, van maand tot maand

TABEL 3 Inflatie Curaçao 2015, van maand tot maand bezien	
Januari	1,4%
Februari	1,3%
Maart	1,3%
April	1,4%
Mei	1,3%
Juni	1,0%
Juli	0,8%
Augustus	0,6%
September	0,3%
Oktober	0,1%
November	-0,2%
December (is tevens Inflatiecijfer voor geheel 2015)	-0,5%

Zoals uit tabel 3 blijkt, is de inflatie gedurende 2015 gedurende de eerste vijf maanden redelijk stabiel, om vervolgens de rest van het jaar gestaag te dalen tot onder het nulniveau in november en december.

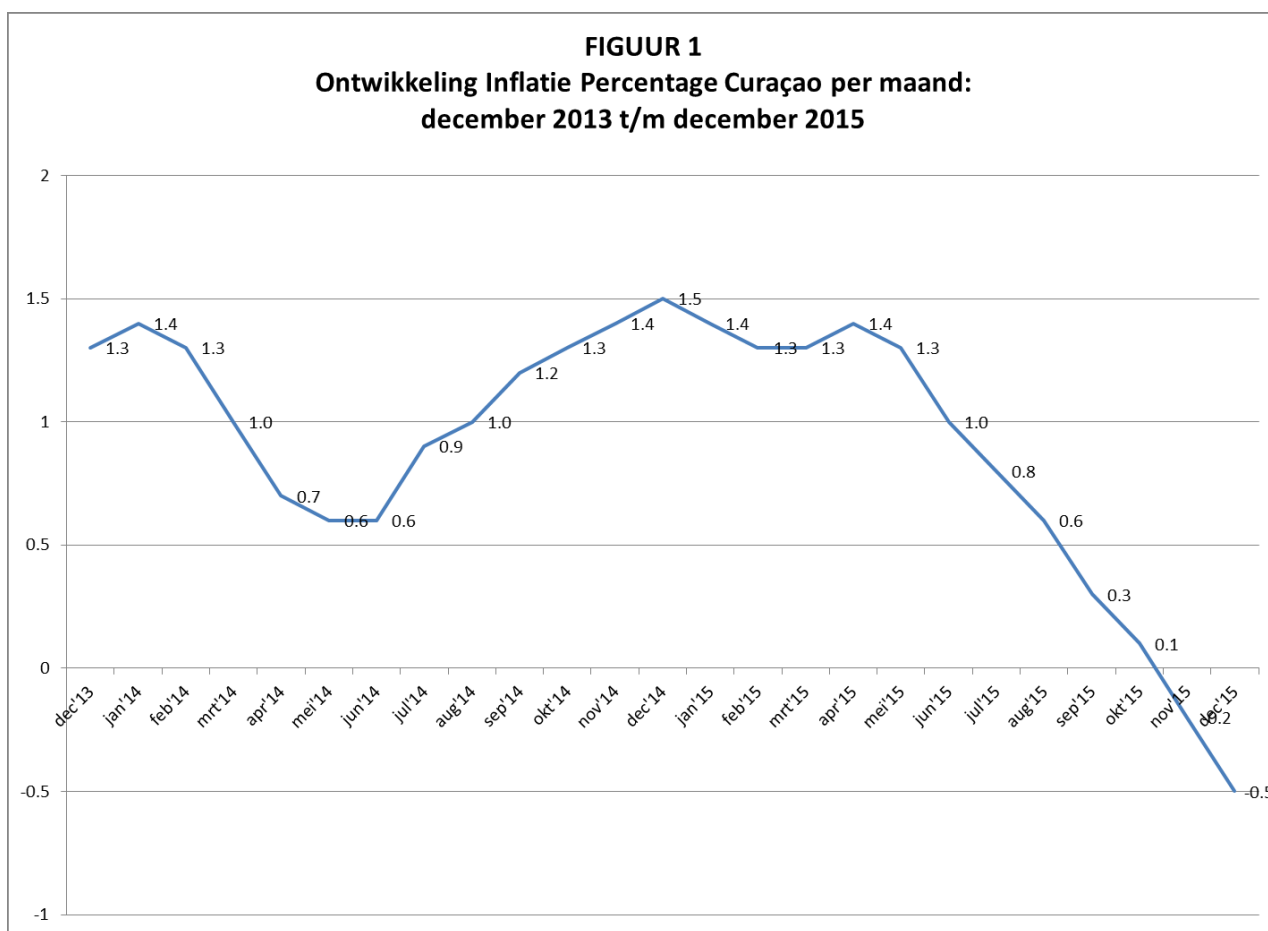
Aangezien het inflatiecijfer per definitie de stijging van de 12 maandsgemiddelde CPI meet, is de inflatie in december 2015 tevens de inflatie over het hele jaar 2015. De inflatie op Curaçao is fors gedaald in 2015 ten opzichte van 2014, namelijk van 1,5 naar -0,5 procent. ⁶ Voornoemde deflatie van -0,5 procent impliceert dat gemiddeld genomen de kosten van levensonderhoud op ons eiland het afgelopen jaar licht zijn gedaald., oftewel dat de koopkracht licht is gestegen.

- 2) Inflatie in Curaçao over de afgelopen twee kalenderjaren, van maand tot maand

⁶ Bron: CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Curaçao, www.cbs.cw: persberichten "Consumentenprijzen Curaçao december 2014", d.d. 29 januari 2015 en "Consumentenprijzen Curaçao december 2015", d.d. 10 februari 2016.

Van maand tot maand bezien vertoont de inflatie gedurende de afgelopen twee kalenderjaren een golvende beweging, die uiteindelijk resulteert in twee achtereenvolgende scores van deflatie, namelijk in november (-0,2%) en december (-0,5%) 2015 respectievelijk.

De hoogste inflatiewaarde over deze periode is 1,5 procent. In deze periode van 25 maanden, werd in 15 maanden een inflatie van 1 procent of meer gemeten. De gemiddelde inflatie over deze periode van 25 maanden is 0,9 procent. Gedurende bijna twee derde van deze periode, namelijk 16 van de 25 maanden, lag de inflatie boven dit gemiddelde van 0,9 procent. Zie figuur 1.

3) Inflatie in Curaçao over de afgelopen twintig jaar, totaal en op jaarbasis

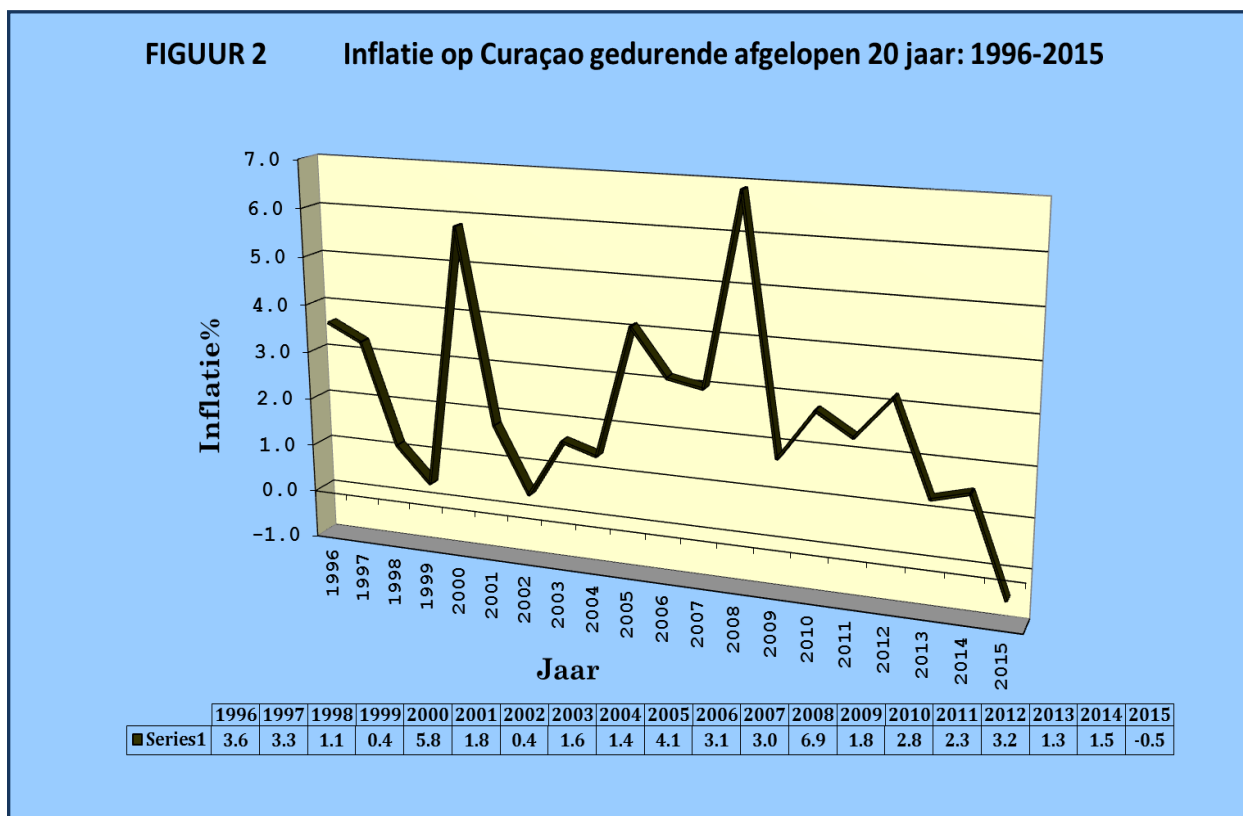
Het prijsniveau van Curaçao heeft zich ontwikkeld van een CPI van 76,5 per 1 januari 1996 naar 123,6 per 31 december 2015. De kosten van levensonderhoud zijn derhalve over de afgelopen 20 jaar (1996-2015) met 62 procent toegenomen. Over de afgelopen zeven jaar (2009-2015) is deze percentage 13 procent, namelijk de ontwikkeling van de CPI van 109,3 per 1 januari 2009 naar 123,6 per 31 december 2015.⁷

⁷ Bron: www.cbs.cw, keuzemenu: Statistical Information/ Inflation & Consumer Price Index/ Prices Tables/ "Monthly consumer price index and inflation rates for Curaçao since 1970"

Figuur 2 geeft de prijsontwikkeling van Curaçao weer over de afgelopen twintig jaar, op jaarbasis. Over de afgelopen 20 jaar (1996-2015) vertoont de inflatie op Curaçao een sterk schommelend beeld, met een gemiddelde van 2,4 procent per jaar. Er kunnen twee pieken -in 2000 (5,8%) en 2008 (6,9%)- en drie dalen -in 1999 (0,4%), 2002 (0,4%) en 2015 (-0,5%)- worden waargenomen:

Gedurende de afgelopen 20 jaar heeft een inflatie lager dan 2 procent over een kalenderjaar zich 10 keer voorgedaan, onder meer de afgelopen drie jaren: 1,3 procent in 2013, 1,5 procent in 2014 en -0,5 procent in 2015.

Kijkend naar het huidige millennium, dus de periode 2000 t/ m 2015, dan kan worden geconstateerd dat in 8 van de 16 jaren de inflatie onder de 2 procent lag, namelijk in 2001 (1,8%), 2002 (0,4%), 2003 (1,6%), 2004 (1,4%), 2009 (1,8%), 2013 (1,3%), 2014 (1,5%) en 2015 (-0,5%).

Gedurende de overige 8 jaren lag de inflatie beduidend hoger, variërend van 2,3 procent in 2011 tot 6,9 procent in 2008. Het gemiddelde van de inflatie op Curaçao in dit millennium is 2,5 procent. De afgelopen tien jaar (2006-2015) nader beschouwend, blijkt de gemiddelde inflatie per jaar op ons eiland 2,5 procent te zijn. Als wordt ingezoomd op de afgelopen 5 jaar (2011-2015), dan resulteert een gemiddelde inflatie van 1,5 procent. De deflatie in 2015 (-0,5%) is een voor Curaçao historisch unicum in de zin dat het voor het eerst is dat er een negatieve inflatie over een kalenderjaar is gemeten.

4) Inflatie in Curaçao over de afgelopen zeven jaar, per bestedingscategorie

Zoals uit tabel 4 blijkt, vertoont de consumentenprijsontwikkeling over 2015 bij vijf van de negen bestedingscategorieën een gematigd verloop, dus een prijsstijging of prijsdaling lager dan 2 procent. Bij de overige vier bestedingscategorieën overstijgt de prijsdaling of prijsstijging de 2 procent. Bij laatstgenoemde groep gaat het om de volgende bestedingscategorieën: “Voeding” (+4,0%), “Dranken en rookwaren” (+3,8%), “Wonen” (-3,3%) en “Vervoer en communicatie” (-3,0%).

TABEL 4
Inflatie Curaçao 2009-2015, totaal en per bestedingscategorie

Bestedingscategorie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Voeding	9,9%	4,7%	7,7%	6,1%	1,6%	3,4%	4,0%
Dranken en rookwaren	5,5%	3,5%	2,5%	4,9%	7,1%	16,7%	3,8%
Kleding en schoeisel	2,0%	-1,1%	0,6%	1,2%	1,1%	3,4%	-0,9%
Wonen	-1,1%	4,0%	0,8%	2,4%	2,5%	0,6%	-3,3%
Woninginrichting en huisraad	5,2%	0,9%	1,4%	2,5%	2,4%	1,2%	1,3%
Gezondheidszorg	1,9%	2,2%	0,9%	0,7%	-1,5%	0,5%	1,5%
Vervoer en communicatie	-1,9%	2,5%	2,7%	3,9%	-0,8%	-0,3%	-3,0%
Recreatie, ontwikkeling en educatie	1,8%	-0,1%	-0,1%	1,4%	0,6%	1,6%	1,4%
Overig	3,7%	2,2%	1,3%	2,0%	1,4%	1,8%	1,8%
Gemiddeld (Totaal)	1,8%	2,8%	2,3%	3,2%	1,3%	1,5%	-0,5%

Zoals uit tabel 4 tevens blijkt, is “Voeding” vanaf 2009 tot en met 2012 de bestedingscategorie met onafgebroken de meest forse prijsstijgingen, terwijl deze plaats in 2013 en 2014 wordt ingenomen door de bestedingscategorie “Dranken en rookwaren”. Mogelijkerwijs spelen hogere importprijzen en het effect van de OB-verhoging per 1 mei 2013 van 6 naar 9 procent hierbij een rol van betekenis. Het prijsverhogend effect is vooral merkbaar in 2014, in welk jaar een prijsstijging van 16,7 procent is gemeten; dit verlate effect van met name de cumulatieve OB-stijging zou te verklaren kunnen zijn door de veronderstelling dat in 2013 de nog aanwezige voorraden –geïmporteerd vóór 1 mei 2013, dus waar lagere cumulatieve OB-tarieven op rusten- eerst verkocht moesten worden. Pas in 2014 was de volle impact van de cumulatieve OB-verhoging merkbaar, naarmate steeds meer van de verkochte producten na 1 mei 2013 waren geïmporteerd.

In 2015 bekleedt de bestedingscategorie “Voeding” (+4,0%) weliswaar wederom de eerste plaats, maar het wordt op de voet gevolgd door de bestedingscategorie “Dranken en rookwaren” (+3,8%).

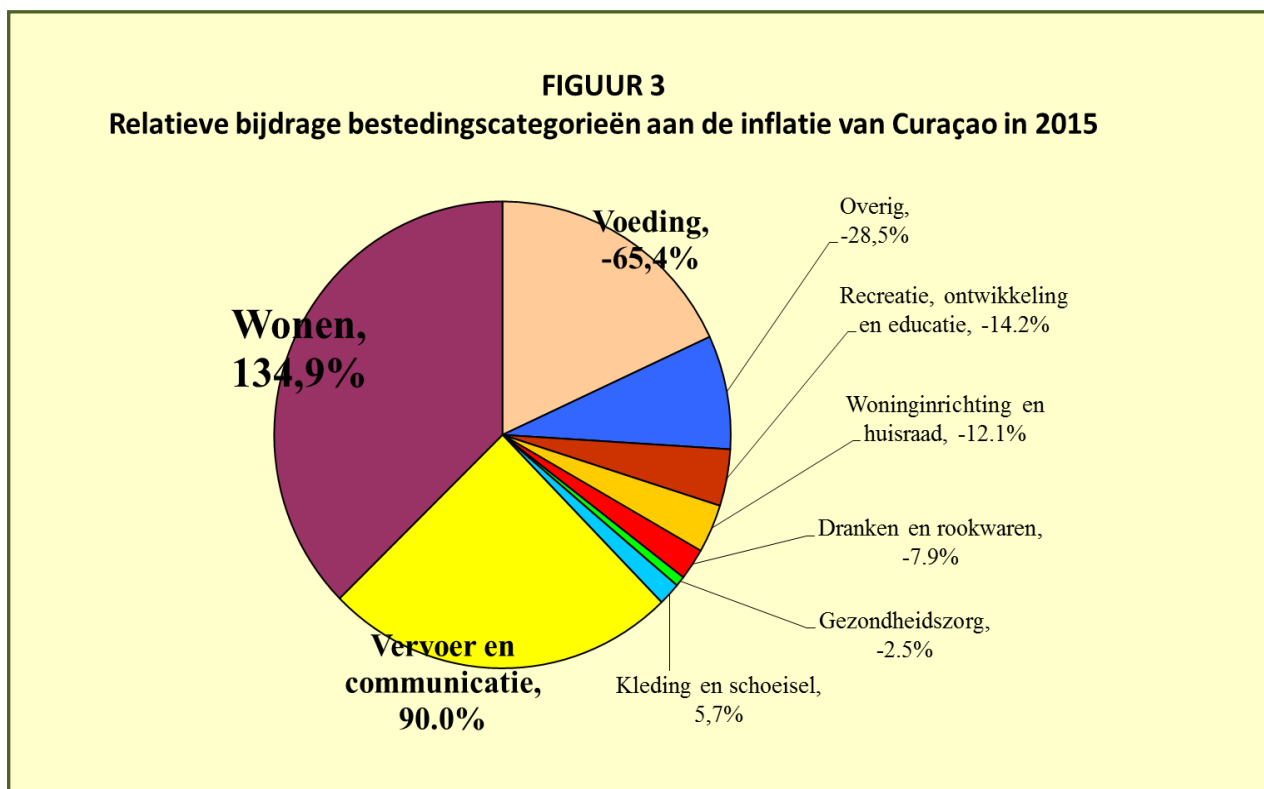
Opvallend in 2015 zijn verder de significante prijsdalingen van de bestedingscategorieën “Wonen” en “Vervoer en communicatie”. Het goedkoper worden van de bestedingscategorie “Wonen” is vooral veroorzaakt doordat de tarieven voor electriciteits- en waterleidingverbruik door huishoudens in 2015 significant omlaag zijn gegaan. Aan het goedkoper worden van de bestedingscategorie “Vervoer en communicatie” ligt vooral de significante prijsverlaging van benzine ten grondslag.

Relatieve bijdrage van de negen bestedingscategorieën aan de inflatie op Curaçao in 2015

De bijdrage van een bestedingscategorie aan de inflatie wordt bepaald door twee eigenschappen van de bestedingscategorie: de hoogte van de prijswijziging en het gewicht in de consumentenmand.

De bestedingscategorieën “Wonen”, “Vervoer en Communicatie” en “Voeding” wegen het zwaarst in de consumptiemand van Curaçao, aangezien de gemiddelde consument woonachtig op ons eiland daaraan het grootste deel van zijn/haar inkomen besteedt. De gewichten van deze drie categorieën in de CPI-mand zijn gebaseerd op het meest recente afgeronde budgetonderzoek (2004/2005) en het ligt in de planning om na het nu nog lopend budgetonderzoek de gewichten van alle bestedingscategorieën in de CPI-mand te actualiseren. Het relatief gewicht van de bestedingscategorieën “Wonen”, “Vervoer en Communicatie” en “Voeding” in de huidige CPI-mand is respectievelijk 31, 23 en 12 procent.

De bestedingscategorie “Wonen” (+134,9%) heeft verreweg het meest bijgedragen aan de deflatie van 2015, terwijl de bestedingscategorie “Voeding” met de grootste negatieve impact op de deflatie (-65,4%) juist de meest inflatieverhogende factor is geweest in 2015. Zie figuur 3.

Inflatie Curaçao 2015, nader bezien vanuit internationaal perspectief

In deze paragraaf zal getracht worden antwoord te verkrijgen op twee vragen.

1. Is de inflatie van Curaçao in 2015 hoog of laag –dus uitzonderlijk of juist normaal- vergeleken met andere landen wereldwijd?
2. Kan er een verband worden geschetst tussen de inflatie van Curaçao in 2015 en een drietal internationale factoren, te weten:
  - a. internationale voedselprijzen,
  - b. internationale olieprijsen,
  - c. wisselkoers EURO - US dollar?

1) Is de inflatie van Curaçao in 2015 hoog of laag –dus uitzonderlijk of juist normaal- vergeleken met andere landen wereldwijd?

In tabel 5⁸ wordt de inflatie van Curaçao in 2015 (1,5%) vergeleken met de inflatie van datzelfde jaar in 149 andere landen, met een wereldwijde spreiding, dus zowel landen gelegen in de Caribische, Noord- en Zuid-Amerikaanse regio, als in Europa, Azië, Afrika en Australië.

Deze vergelijking is zuiver gebaseerd op het niveau van het inflatiecijfer en laat sociaal-economische verschillen tussen de 150 landen in deze lijst buiten beschouwing. Immers, dit laatste valt buiten de reikwijdte van dit artikel.

Om een zo breed mogelijk spectrum te verkrijgen zijn deze landen wereldwijd verspreid. Voor het doel van dit overzicht, namelijk een vergelijking tussen landen van het inflatiecijfer over het gehele jaar 2015, worden de drie eilanden van Caribisch Nederland (Bonaire, St. Eustatius en Saba) elk afzonderlijk als een land beschouwd.

Uit tabel 5 blijkt dat de meeste landen in 2015 een inflatie hebben geregistreerd die tussen de interval van -3 en +3 procent ligt. Binnen het kader van dit artikel kan een inflatie die tussen -3 en +3 procent ligt derhalve als normaal worden beschouwd, of met andere woorden als een lichte inflatie of deflatie worden omschreven.

In onderhavig artikel is gekozen voor een zo groot mogelijke lijst van landen – in totaal 150 landen, inclusief Curaçao - om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van het inflatieniveau wereldwijd, zodat de vraag “Is de inflatie van Curaçao in 2015 hoog of laag -dus uitzonderlijk of juist normaal- vergeleken met andere landen wereldwijd?” zo goed mogelijk onderbouwd te kunnen beantwoorden. o

---

⁸ Bronnen: Zie Bijlage 1.

TABEL 5
INFLATIE IN 2015 VAN 150 LANDEN, INCLUSIEF CURAÇAO
(IN ALFABETISCHE VOLGORDE)

Land	Inflatie 2015	Land	Inflatie 2015
1. Algerije	3,8%	76. Liechtenstein	-1,3%
2. Angola	14,3%	77. Luxemburg	1,1%
3. Anguilla	-1,0%	78. Macao	3,7%
4. Antigua & Barbuda	1,0%	79. Madagascar	7,6%
5. Argentinië	26,9%	80. Malawi	24,9%
6. Aruba	-0,9%	81. Malediven	1,2%
7. Australië	1,7%	82. Maleisië	2,7%
8. Bahamas	2,0%	83. Malta	1,2%
9. Bangladesh	6,1%	84. Marokko	0,6%
10. Barbados	-1,0%	85. Mauritanië	0,5%
11. België	1,5%	86. Mauritius	1,3%
12. Belize	-0,9%	87. Mexico	2,1%
13. Benin	2,3%	88. Moldavië	13,6%
14. Bermuda	1,8%	89. Mongolië	1,9%
15. Bolivia	3,0%	90. Montserrat	-1,1%
16. Bonaire ⁹	-0,9%	91. Mozambique	10,6%
17. Bosnië & Herzegovina	-1,0%	92. Namibië	3,7%
18. Botswana	3,1%	93. Nederland	0,7%
19. Brazilië	10,7%	94. Nepal	11,6%
20. Burkina Faso	1,3%	95. Nicaragua	3,1%
21. Cambodja	2,9%	96. Nieuw Caledonië	0,7%
22. Canada	1,6%	97. Nieuw Zeeland	0,1%
23. Cayman Islands	-2,5%	98. Nigeria	9,6%
24. Chili	4,4%	99. Noord Korea (juli 2013, meest recente cijfer d.d. 1 augustus 2016)	55%
25. China	1,7%	100. Noorwegen	2,3%
26. Colombia	6,8%	101. Oekraïne	43,3%
27. Congo	2,1%	102. Oostenrijk (Austria)	1,0%
28. Costa Rica	-0,8%	103. Oost Timor	-0,6%
29. Cuba	4,4%	104. Pakistan	3,2%
30. Curaçao	-0,5%	105. Palestina	1,0%
31. Cyprus	-1,2%	106. Panama	0,2%
32. Denemarken	0,4%	107. Papua New Guinea	5,8%
33. Dominica	-0,8%	108. Paraguay	3,1%
34. Dominicaanse Republiek	2,3%	109. Peru	4,4%
35. Duitsland	0,3%	110. Polen	-0,5%
36. Ecuador	3,4%	111. Portugal	0,4%
37. Egypte	11,1%	112. Puerto Rico	-0,2%
38. El Salvador	1,0%	113. Qatar	2,7%

⁹ Bonaire, Saba en Sint Eustatius, de BES-eilanden, zijn sinds 10 oktober 2010 bijzondere gemeentes van Nederland en vormen samen "Caribisch Nederland".

39. Eritrea	12,5%	114. Roemenië	-0,9%
40. Estland	-0,9%	115. Rwanda	6,8%
41. Ethiopië	10,0%	116. Saba ⁹	-0,1%
42. Fiji	1,6%	117. Saudi Arabië	2,3%
43. Filippijnen	1,5%	118. Senegal	0,4%
44. Finland	-0,2%	119. Seychellen	3,2%
45. Frankrijk	0,2%	120. Sierra Leone	8,9%
46. Ghana	17,7%	121. Singapore	-0,6%
47. Grenada	-1,3%	122. Soviet Unie (Rusland)	12,9%
48. Griekenland	-0,2%	123. Spanje	0,0%
49. Groot-Brittannië	0,2%	124. Sri Lanka	2,8%
50. Guatemala	3,1%	125. St. Eustatius ⁹	-1,0%
51. Guinea Bissau	2,4%	126. St. Kitts & Nevis	-1,7%
52. Guyana	-1,7%	127. St. Lucia	-1,0%
53. Haïti	12,5%	128. St. Maarten	0,3%
54. Honduras	2,4%	129. St. Vincent & the Grenadines	-2,1%
55. Hongarije	0,9%	130. Suriname	25,0%
56. Hong Kong	2,4%	131. Syrië	48,1%
57. Ierland	0,1%	132. Taiwan	0,1%
58. India	6,3%	133. Tanzania	6,8%
59. Indonesië	3,4%	134. Thailand	-0,9%
60. Irak	2,3%	135. Trinidad & Tobago	1,5%
61. Iran	9,4%	136. Tsjaad (Chad)	-0,4%
62. Israël	-1,0%	137. Tjechië	0,1%
63. Italië	0,1%	138. Tunesië	4,1%
64. Ivoorkust	1,3%	139. Turkije	8,8%
65. Jamaica	3,7%	140. Uruguay	9,4%
66. Japan	0,2%	141. Venezuela	180,9%
67. Kameroen (Cameroon)	1,5%	142. Verenigde Staten (USA)	0,7%
68. Kaapverdise eilanden (Capo Verde)	-0,5%	143. IJsland	2,0%
69. Kenia	8,0%	144. Zambia	21,1%
70. Koeweit	3,0%	145. Zimbabwe	-2,5%
71. Kroatië	-0,6%	146. Zuid-Afrika	5,2%
72. Laos	0,9%	147. Zuid Korea	1,3%
73. Lesotho	5,1%	148. Zuid Soedan	109,9%
74. Libanon	-3,4%	149. Zweden	0,0%
75. Liberia	8%	150. Zwitserland	-1,4%

Uit de inflatiecijfers, zoals weergegeven in tabel 5, blijkt dat in 36 van de 150 landen (inclusief Curaçao) sprake is van een deflatie in 2015. In bijna een kwart (24%) van de gevallen is er dus sprake van deflatie; hieruit kan worden geconcludeerd dat de deflatie op Curaçao in 2015 geen uitzonderlijk verschijnsel is.

Tabel 6 geeft een overzicht van de 36 landen (uit de lijst van 150) met een deflatie in 2015.

TABEL 6 LANDEN MET DEFLATIE IN 2015			
Anguilla	-1,0%	Kroatië	-0,6%
Aruba	-0,9%	Libanon	-3,4%
Barbados	-1,0%	Liechtenstein	-1,3%
Belize	-0,9%	Montserrat	-1,1%
Bonaire	-0,9%	Oost Timor	-0,6%
Bosnië & Herzegovina	-1,0%	Polen	-0,5%
Cayman Islands	-2,5%	Puerto Rico	-0,2%
Costa Rica	-0,8%	Roemenië	-0,9%
Curaçao	-0,5%	Saba	-0,1%
Cyprus	-1,2%	Singapore	-0,6%
Dominica	-0,8%	St. Eustatius	-1,0%
Estland (Estonia)	-0,9%	St. Kitts & Nevis	-1,7%
Finland	-0,2%	St. Lucia	-1,0%
Grenada	-1,3%	St. Vincent & the Grenadines	-2,1%
Griekenland	-0,2%	Thailand	-0,9%
Guyana	-1,7%	Tsjaad (Chad)	-0,4%
Israël	-1,0%	Zimbabwe	-2,5%
Kaapverdische eilanden (Capo Verde)	-0,5%	Zwitserland	-1,4%

Zoals uit tabel 6 blijkt is het opvallend dat alle landen met een deflatie, uit de lijst van 150 landen, een gematigde deflatie hebben: namelijk niet lager dan -3 procent, al dan niet afgerond.

Indien ingezoomd wordt op het aantal landen met een inflatiecijfer tussen 0 en 3 procent (al dan niet na afronding), dan valt op dat bijna de helft van de 150 landen in tabel 5 tot deze inflatiecategorie (0% -3%) behoort. Het gaat om 70 landen, oftewel 47 procent.

Er kan derhalve gesteld worden dat inclusief Curaçao een overgrote meerderheid van de landen, namelijk bijna driekwart -106 landen, oftewel 71 procent van de wereldwijde lijst van 150 landen - een gematigd inflatiepercentage (tussen -3% en +3%) heeft gemeten in 2015. Hieruit kan het antwoord op de vraag “Is de inflatie van Curaçao in 2015 hoog of laag vergeleken met andere landen?” worden gedestilleerd: “De inflatie van Curaçao in 2015 is net als in driekwart van de landen gematigd te noemen.”.

Tabel 7 geeft een overzicht van de 70 landen uit de lijst van 150, die een matige inflatie hebben gemeten in 2015.

Antigua & Barbuda	1,0%	Honduras	2,4%	Nieuw Zeeland	0,1%
Australië	1,7%	Hongarije	0,9%	Noorwegen	2,3%
Bahamas	2,0%	Hong Kong	2,4%	Oostenrijk (Austria)	1,0%
België	1,5%	Ierland	0,1%	Pakistan	3,2%
Benin	2,3%	Indonesië	3,4%	Palestina	1,0%
Bermuda	1,8%	Irak	2,3%	Panama	0,2%
Bolivia	3,0%	Italië	0,1%	Paraguay	3,1%
Botswana	3,1%	Ivoorkust	1,3%	Portugal	0,4%
Burkina Faso	1,3%	Japan	0,2%	Qatar	2,7%
Cambodja	2,9%	Kameroen (Cameroon)	1,5%	Saudi Arabië	2,3%
Canada	1,6%	Koeweit	3,0%	Senegal	0,4%
China	1,7%	Laos	0,9%	Seychellen	3,2%
Congo	2,1%	Luxemburg	1,1%	Spanje	0,0%
Denemarken	0,4%	Malediven	1,2%	Sri Lanka	2,8%
Dominicaanse Republiek	2,3%	Maleisië	2,7%	St. Maarten	0,3%
Duitsland	0,3%	Malta	1,2%	Taiwan	0,1%
Ecuador	3,4%	Marokko	0,6%	Trinidad & Tobago	1,5%
El Salvador	1,0%	Mauretanië	0,5%	Tjechië	0,1%
Fiji	1,6%	Mauritius	1,3%	Verenigde Staten (USA)	0,7%
Filippijnen	1,5%	Mexico	2,1%	IJsland	2,0%
Frankrijk	0,2%	Mongolië	1,9%	Zuid Korea	1,3%
Groot-Brittannië	0,2%	Nederland	0,7%	Zweden	0,0%
Guatemala	3,1%	Nicaragua	3,1%		
Guinea Bissau	2,4%	Nieuw Caledonië	0,7%		

2) Kan er een verband worden geschetst tussen de inflatie van Curaçao in 2015 en een drietal internationale factoren, te weten:

- a. internationale voedselprijzen,
- b. internationale olieprijsen,
- c. wisselkoers EURO - US dollar?

Eenzijds is Curaçao een importland voor wat betreft de meeste consumptiegoederen, terwijl anderzijds export van “diensten in de toerismesector” een belangrijke inkomsten- en deviezenbron vormt voor de economie van ons eiland. Hieruit kan worden beredeneerd dat internationale economische factoren een

belangrijke rol in de prijsontwikkeling van Curaçao, zowel voor de lokale markt als voor de toerismesector, spelen. Deze paragraaf en dit artikel beperken zich tot de lokale markt, gelet op de definitie van consumentenbestedingen in het kader van CPI eerder in dit artikel.

Bij het interpreteren van de invloed van internationale factoren op de economie en de prijsontwikkeling van ons eiland is het raadzaam om te allen tijde met een drietal aspecten rekening te houden.

- Ten eerste dat lokale factoren ook een rol van betekenis spelen bij de prijsontwikkeling. Deze lokale factoren zijn onder andere: het marktspel van vraag en aanbod, inkomens en koopkracht van de burgers, kosten van bedrijfsvoering voor de ondernemers, spaar- en consumptiegedrag van consumenten, inkoop-, distributie- en verkoopbeleid van ondernemers, aanwezige voorraden, teelt van groenten en fruit voor eigen gebruik (en eventueel ook voor de lokale markt), onderlinge afspraken tussen ondernemers, seizoensinvloeden, sociaal-economisch overheidsbeleid, investeringen van ondernemers, overheid en particulieren, arbeidsproductiviteit, het monetair beleid van de centrale bank.
- Ten tweede dat de lokale economie mogelijk vertraagd en/ of niet met dezelfde intensiteit reageert op internationale ontwikkelingen.
- Ten derde dat het Nederlandse Koninkrijk –lees Nederland- ook bijdraagt c.q. heeft bijgedragen aan de economische ontwikkeling van het eiland door middel van ontwikkelingshulp, schuldsanering, zachte leningen, CFT-richtlijnen etc. De lokale economie en dus de prijsontwikkeling op het eiland wordt dus niet alleen beïnvloed door lokale en internationale factoren maar ook door beleid, afspraken, projecten, activiteiten, richtlijnen, financiële en juridische kaders van het Nederlandse Koninkrijk, die ook als “Koninkrijksfactoren” kunnen worden aangeduid.

2a) Internationale voedselprijzen

De “Food and Agriculture Organization of the United Nations” (FAO) berekent maandelijks en jaarlijks een voedselprijsindex (FAO Food Price Index) op grond van de internationale voedselprijzen. Aangezien Curaçao voor haar voedsel en overige consumptiegoederen een overwegend importland is, kan deze index gehanteerd worden als een indicator om een verband tussen de prijsontwikkeling van Curaçao, met name wat voedingsmiddelen betreft, en de internationale voedselprijsontwikkeling te schetsen.

Dat Curaçao overwegend een importland is voor haar consumptiegoederen (o.a. voeding) blijkt uit de volgende omschrijving van de economie van ons land op de website van Economy Watch, “Curaçao Economic Statistics and Indicators”.

Tevens kan het overwegend “importland” karakter van Curaçao worden afgelezen aan de verhouding import-/ exportgoederen van ons eiland in 2012, die tevens indicatief is voor de verhouding in 2015: de import van goederen, exclusief olie en olieproducten bedroeg 2.714 mln ANG, terwijl de export 365 mln

ANG bedroeg.¹⁰ De waarde van de geïmporteerde goederen bedraagt ruim 7 keer meer dan de waarde van de geëxporteerde goederen.

In 2015 is er voor het vierde achtereenvolgend jaar sprake van een daling van de FAO Food Price Index (FPI), zowel in nominale als in reële termen. Vergeleken met de drie voorgaande jaren was er in 2015 sprake van een forse daling van de voedselprijzen, namelijk 19 procent: de FPI duikt van 201,8 in 2014 naar 164,0 in 2015. Een vergelijkbare ontwikkeling deed zich voor in 2009, toen de FPI met 20 procent zakte, namelijk van 201,4 naar 160,3. Zie figuur 4 en tabel 8.

Aangezien Curaçao voor haar voeding een overwegend importland is, zou de logische verwachting zijn dat de gemiddelde voedselprijs op het eiland in 2015 dan ook fors daalt. De gemiddelde voedselprijs op Curaçao stijgt echter in 2015, met gemiddeld 4 procent (zie tabel 4). Mogelijkerwijs is er sprake van een vertraagde of onvolledige doorwerking van de internationale voedselprijzen, mede veroorzaakt door lokale factoren zoals het marktspel van vraag en aanbod, het voorraad-, inkoop- en verkoopbeleid van de voedselondernemingen op het eiland en het feit dat “the cost of doing business” veel meer kosten omvat dan alleen de importprijzen. Ook het feit dat conform internationale CPI-richtlijnen de voedingsgroepen “aardappelen, groenten en fruit” en “uit eten” onderdelen vormen van de CPI-bestedingscategorie “Voeding” van Curaçao, maar geen onderdelen zijn van de FAO Voedselprijs Index, speelt waarschijnlijk een rol van betekenis in het verklaren van voornoemde discrepantie.

In de bestedingscategorie “Voeding” stegen acht van de negen voedingsgroepen in prijs, terwijl één voedingsgroep in prijs daalde. “Graanprodukten” (+7,1%), “melkprodukten” (+4,3%), “vlees en vis” (+4,2%), “verteringen buitenshuis (uit eten)” (+3,9%), “kant- en klare gerechten voor thuisgebruik” (+3,1%), “aardappelen, groenten en fruit” (+3,0%), “suiker- en chocolade produkten” (+2,7%) en “overige voeding” (+2,7%) werden duurder, terwijl “spijsvetten en -oliën” (-0,8%) goedkoper werd. Deze significante prijsverhogingen en lichte prijsdaling zijn opmerkelijk aangezien deze ontwikkeling tegengesteld is aan de forse internationale prijsverlagingen, blijkend uit de FAO-voedselindex, in 2015. Volgens de FAO-voedselindex is “vlees” in prijs gedaald van 198,3 naar 168,1 (-15%), “melkprodukten”

---

¹⁰ Bron, www.cbs.cw, “Statistical Orientation Curaçao 2015”. Ter nadere toelichting: de importcijfers van 2012 zijn de meest recente cijfers die ten tijde van het schrijven van dit artikel, november 2016, in publiciteitsklare vorm beschikbaar zijn.

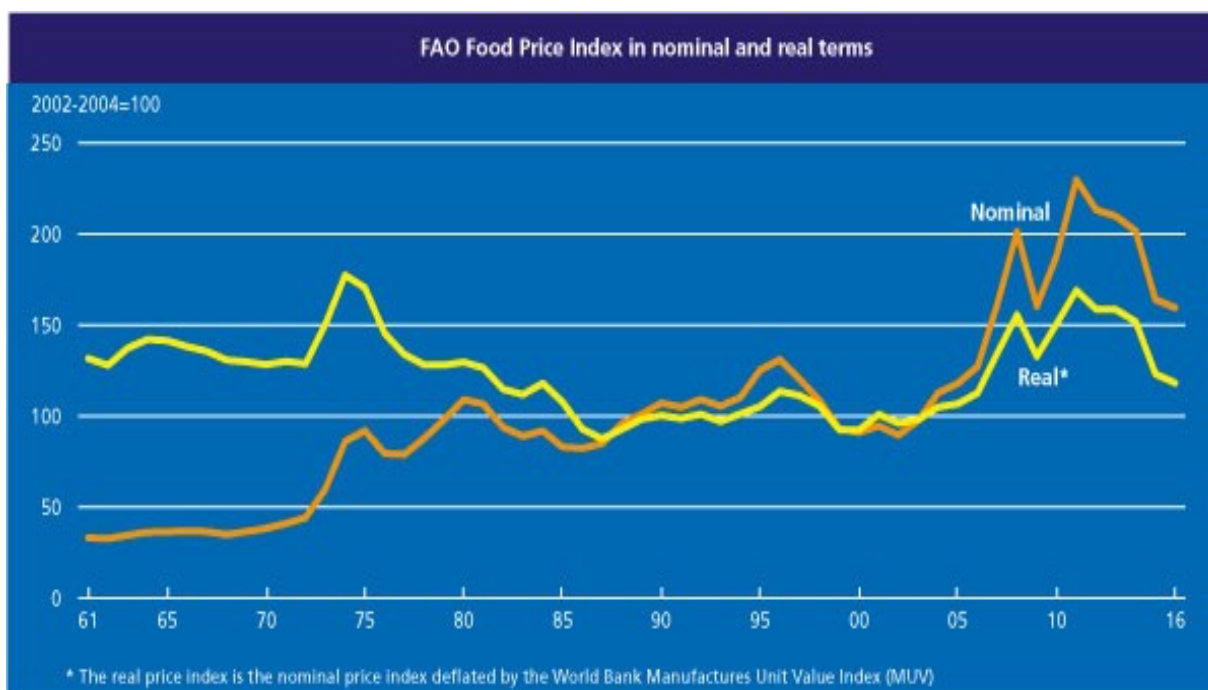
“Tourism, petroleum refining, offshore finance, and trade and transport are the mainstays of this small economy, which is closely tied to the outside world. Although GDP grew slightly during the past decade, the island enjoys a high per capita income and a well-developed infrastructure compared with other countries in the region. Curaçao has an excellent natural harbor that can accommodate large oil tankers. Venezuelan state oil company PdVSA, under a contract in effect until 2019, leases the single refinery on the island from the government, employing some 1,500 people; most of the oil for the refinery is imported from Venezuela; most of the refined products are exported to the US. Almost all consumer and capital goods are imported, with the US, Brazil, Italy, and Mexico being the major suppliers.”

Bron: <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country/Curacao/>

van 224,1 naar 160,3 (-28%), “graanproducten” van 191,9 naar 162,4 (-15%), “spijsvetten en -oliën” van 181,1 naar 147,0 en (-19%) suiker van 241,2 naar 190,7 (-21%). De voedingsgroep “aardappelen, groenten en fruit” vormt geen onderdeel van de FAO-voedselindex. De FAO-voedselindex als geheel daalde van 201,8 in 2014 naar 164,0 in 2015, waaruit kan worden geconcludeerd dat de internationale (import)prijzen van voeding in 2015 gemiddeld 19 procent lager waren dan in 2014.

Gelet op de lagere internationale voedselprijzen en de lagere benzineprijzen en nutstarieven in 2015, in combinatie met de vrijwel stabiele minimumlonen, lag een significante prijsdaling in 2015 van de diverse voedingsgroepen en van de bestedingscategorie “Voeding” als geheel meer in de lijn der verwachting dan de gemeten stijgende trend van de voedselprijzen op ons eiland over het afgelopen jaar.

FIGUUR 4 – FAO Voedselprijsindex

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)

FAO Food Price Index: “The FAO Food Price Index is a measure of the monthly change in international prices of a basket of food commodities. It consists of the average of five commodity group price indices, weighted with the average export shares of each of the groups for 2002-2004. Monthly release dates for 2016: 07 January, 04 February, 03 March, 07 April, 05 May, 02 June, 07 July, 04 August, 08 September, 06 October, 10 November, 08 December.”

Bron:[http:// www.fao.org/ worldfoodsituation/ foodpricesindex/ en/](http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/), 23 november 2016

TABEL 8 – FAO Voedselprijsindex

FAO food price index							
	Food Price Index ¹	Meat ²	Dairy ³	Cereals ⁴	Vegetable Oils ⁵	Sugar ⁶	
2000	91.1	96.5	95.3	85.8	69.5	116.1	
2001	94.6	100.1	105.5	86.8	67.2	122.6	
2002	89.6	89.9	80.9	93.7	87.4	97.8	
2003	97.7	95.9	95.6	99.2	100.6	100.6	
2004	112.7	114.2	123.5	107.1	111.9	101.7	
2005	118.0	123.7	135.2	101.3	102.7	140.3	
2006	127.2	120.9	129.7	118.9	112.7	209.6	
2007	161.4	130.8	219.1	163.4	172.0	143.0	
2008	201.4	160.7	223.1	232.1	227.1	181.6	
2009	160.3	141.3	148.6	170.2	152.8	257.3	
2010	188.0	158.3	206.6	179.2	197.4	302.0	
2011	229.9	183.3	229.5	240.9	254.5	368.9	
2012	213.3	182.0	193.6	236.1	223.9	305.7	
2013	209.8	184.1	242.7	219.3	193.0	251.0	
2014	201.8	198.3	224.1	191.9	181.1	241.2	
2015	164.0	168.1	160.3	162.4	147.0	190.7	
2015	October	158.2	158.0	155.6	157.3	142.6	197.4
	November	155.2	154.6	151.1	153.6	138.2	206.5
	December	153.4	150.0	149.5	151.6	141.5	207.8
2016	January	149.3	145.2	145.1	149.1	139.1	199.4
	February	149.7	146.7	142.0	148.2	150.3	187.1
	March	150.8	145.8	130.3	147.6	159.8	219.1
	April	152.8	149.6	127.4	149.8	166.4	215.3
	May	156.7	154.4	128.0	152.5	163.3	240.4
	June	163.9	159.9	137.9	156.9	161.9	276.0
	July	162.5	161.7	142.3	148.1	157.3	278.7
	August	166.6	164.9	154.6	143.6	169.0	285.6
	September	171.4	165.0	176.0	140.9	172.0	304.8
	October	172.6	163.4	182.8	142.3	167.9	315.3

1 Food Price Index: Consists of the average of 5 commodity group price indices mentioned above, weighted with the average export shares of each of the groups for 2002-2004: in total 73 price quotations considered by FAO commodity specialists as representing the international prices of the food commodities are included in the overall index. Each sub-index is a weighted average of the price relatives of the commodities included in the group, with the base period price consisting of the averages for the years 2002-2004.

2 Meat Price Index: Computed from average prices of four types of meat, weighted by world average export trade shares for 2002-2004. Commodities include two poultry products, three bovine meat products, three pig meat products, and one ovine meat product. There are 27 price quotations in total used in the calculation of the index. Where more than one quotation exists for a given meat type, a simple average is used. Prices for the two most recent months may be estimates and subject to revision.

3 Dairy Price Index: Consists of butter, SMP, WMP, and cheese price quotations; the average is weighted by world average export trade shares for 2002-2004.

4 Cereals Price Index: This index is compiled using the International Grains Council (IGC) wheat price index, itself an average of 10 different wheat price quotations, 1 maize export quotation and 16 rice quotations. The rice quotations are combined into three groups consisting of Indica, Japonica and Aromatic rice varieties. Within each variety, a simple average of the relative prices of appropriate quotations is calculated; then the average relative prices of each of the three varieties are combined by weighting them with their assumed (fixed) trade shares. Subsequently, the IGC wheat price index, after converting it to base 2002-2004, the relative prices of maize and the average relative prices calculated for the rice group as a whole are combined by weighting each commodity with its average export trade share for 2002-2004.

5 Vegetable Oil Price Index: Consists of an average of 10 different oils weighted with average export trade shares of each oil product for 2002-2004.

6 Sugar Price Index: Index form of the International Sugar Agreement prices with 2002-2004 as base.

Bron: <http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>, 23 november 2016.

2b) Internationale olieprijsen

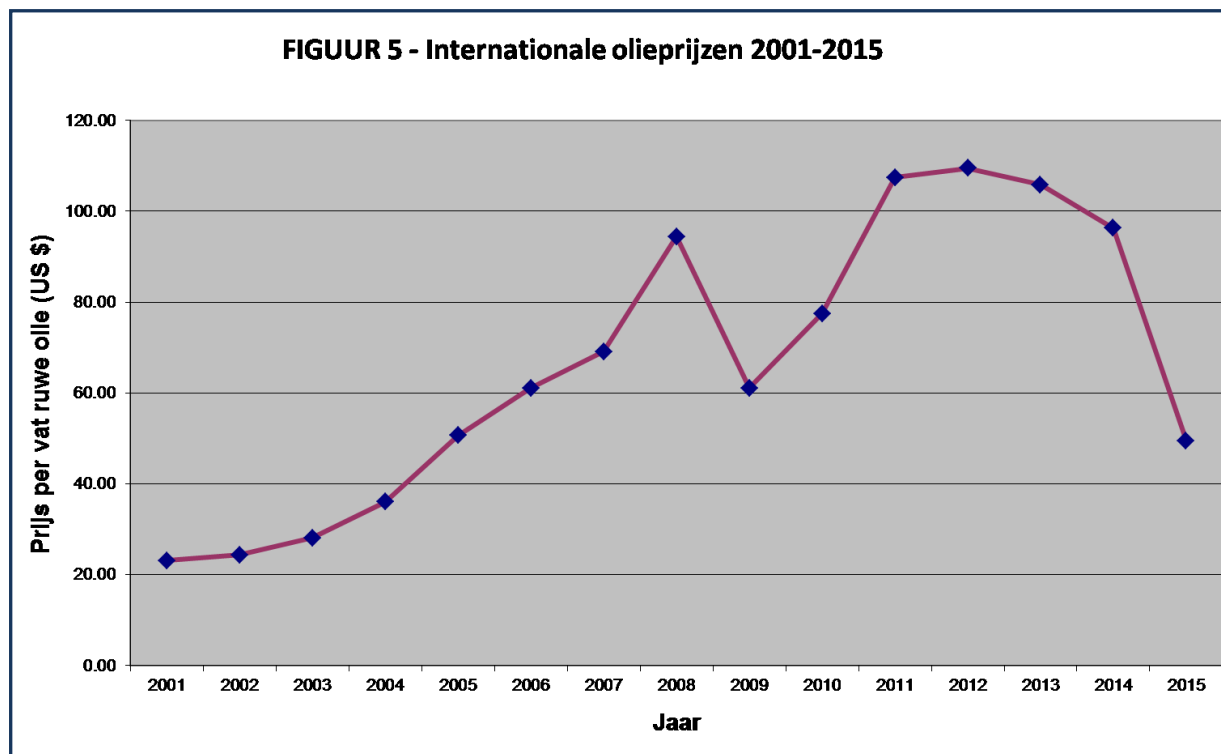
Een internationale factor die zeer waarschijnlijk een belangrijke invloed heeft op de prijsontwikkeling in Curaçao is de internationale prijs van ruwe olie. Immers, de hoogte van de internationale prijs van ruwe olie kan o.a. invloed hebben op:

- ❖ de hoogte van de lokale benzineprijs;
- ❖ de lokale productiekosten (van bijvoorbeeld water en elektriciteit) en vervolgens ook de consumentenprijzen van deze produkten (bijvoorbeeld elektriciteits- en watertarieven);
- ❖ transportkosten (land-, lucht- en zeevervoer);
- ❖ kosten van energieverbruik voor koeling (zowel lokaal voor produkten en mensen als tijdens het land-, zee- of luchtvervoer van produkten) en belichting;
- ❖ lokale kosten van waterverbruik voor bijvoorbeeld landbouw.

Er kan beredeneerd worden dat respectievelijk verlaging of verhoging van voornoemde kosten te zijner tijd door de producent/ verkoper aan de consument doorberekend zal worden, in de vorm van respectievelijk verlaging of verhoging van de consumentenprijs.

In 2015 vertoont de internationale prijs van ruwe olie een forse duik naar beneden, namelijk naar bijna de helft minder dan de prijs in het voorafgaande jaar (figuur 5). Hiermee is het internationale prijsniveau van ruwe olie in 2015 vergelijkbaar met het niveau in 2005 geworden, namelijk rond de US \$ 50 per vat.

Sinds 2001 tot en met 2007 zijn de internationale olieprijsen gestaag gestegen van US \$ 23 per vat in 2001 naar US \$ 69 per vat in 2007, om vervolgens in 2008 fors te stijgen naar US \$ 94 per vat. Na een forse daling naar US \$ 61 per vat in 2009, is er in 2010 sprake van een significante stijging naar US \$ 77 per vat, om vervolgens in 2011 door te schieten naar de recordhoogte van US \$ 107 per vat. Deze stijging zet zich licht voort in 2012 (US \$ 109) om vervolgens in 2013 en 2014 licht te dalen naar respectievelijk US \$ 106 en US \$ 96 per vat. Voor wat betreft het jaar 2015 valt op dat de internationale prijs van ruwe olie met bijna de helft naar beneden keldert van US \$ 96 per vat naar US \$ 49 per vat, waarmee het laagste prijsniveau sinds 2004 wordt bereikt, toen een vat ruwe olie US \$ 36 kostte. De prijs in 2015 is vergelijkbaar met die in 2005 (US \$ 51), maar de halvering van de prijs in één jaar tijd is uniek. (figuur 5 en tabel 9)

De inflatie op Curaçao in 2015 is, zoals eerder toegelicht in dit artikel, de enige sinds CBS het inflatiecijfer berekent (1970) over een kalenderjaar die negatief, dus een deflatie is. De meest opvallende prijsontwikkelingen die zich gedurende 2015 hebben voorgedaan, zijn:

- ❖ De bestedingscategorieën “Wonen” (-3,3%) en “Vervoer en communicatie” (-3,0%) zijn goedkoper geworden. Eerstgenoemde door het goedkoper worden van electriciteits-, waterleiding- en kookgasverbruik door huishoudens en de tweede door de daling van de benzineprijzen. In 2015 daalden het consumptief gebruik van benzine, electriciteit, kookgas en leidingwater op Curaçao met respectievelijk 24, 19, 15 en 9 procent in prijs, vergeleken met het prijsniveau in het jaar daarvóór.
- ❖ Voedingsprodukten en -diensten werden bijna over de hele linie duurder in 2015, resulterend in een gemiddelde stijging van de prijs van de bestedingscategorie “Voeding” met 4 procent.

Deze prijsontwikkelingen op Curaçao gedurende 2015 vinden plaats tegen een achtergrond van forse daling van de internationale olieprijs. Er kan beredeneerd worden dat gedurende 2015 de daling van de internationale olieprijs vooral op de elektriciteits- en watertarieven, de benzineprijzen en de prijs van kookgas op ons eiland een sterk verlagend effect heeft gehad. Benzineprijzen en nutstarieven worden door de overheid gereguleerd. Op de voedselprijzen, die grotendeels door het vrije marktspel van vraag- en aanbod worden bepaald, was dit verlagend effect niet of nauwelijks zichtbaar c.q. merkbaar.

TABEL 9
Internationale olieprijsen 2001-2015

Jaar	Prijs per vat ruwe olie (US \$)	
2001	23,12	
2002	24,36	
2003	28,10	
2004	36,05	
2005	50,64	
2006	61,08	
2007	69,08	
2008	94,45	
2009	61,06	
2010	77,45	
2011	107,46	
2012	109,45	
2013	105,87	
2014	96,29	
2015	49,49	
Bron: www.opec.org		

2c) Wisselkoers EURO - US dollar

Het wettige betaalmiddel van Curaçao, de Antilliaanse gulden, is gekoppeld aan de US dollar. Hoe duurder de Euro wordt, dus hoe zwakker de dollar, hoe duurder de import voor Curaçao uit de Eurozone: voor 1 Euro dienen meer Antilliaanse guldens neergeteld te worden. Omgekeerd wordt de export naar de Eurozone goedkoper, dus een dure Euro bevordert het toerisme uit de Eurozone: voor 1 Euro krijgt de toerist meer Antilliaanse guldens c.q. US dollars.

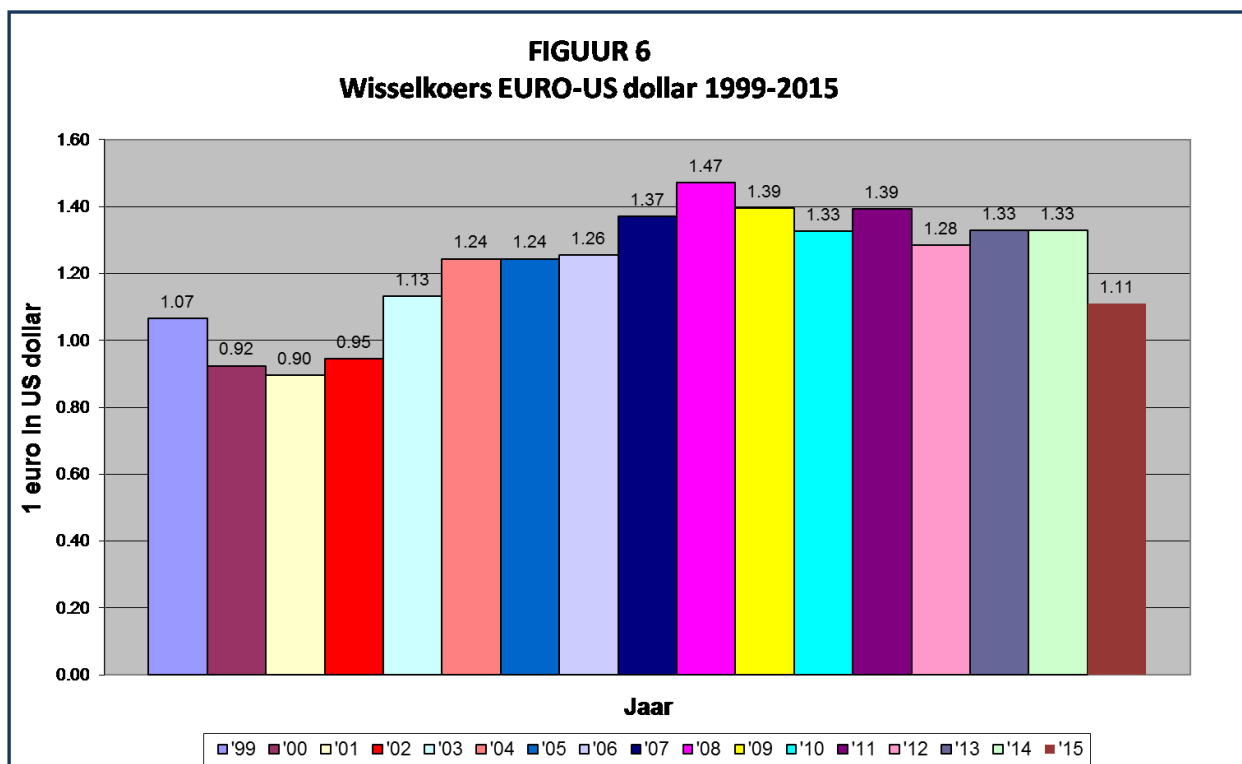
De euro-dollarkoers in 2015 (1,1095) is de laagste sinds 2002 (0,9456). De euro was het duurst in 2008, namelijk 1,4708 US \$. De waarde van de euro in 2015 was 25 procent lager dan deze piek. Ten opzichte van 2014 (1,3285) is er sprake van een daling van de waarde van de euro met 16 procent in 2015. Sinds de introductie van de euro in 1999 is dit de grootste daling in waarde, een forsere daling dan de tot dan toe record van -13 procent in het jaar 2000. De grootste stijging van de waarde van de euro, met maar liefst 20 procent, deed zich voor in 2003: van 0,9456 naar 1,1312. Zie tabel 10 en figuur 6.

TABEL 10		
Wisselkoers Euro-US\$		
	Jaargemiddelde	Daling/stijging
1999	1,0658 (1,07)	
2000	0,9236 (0,92)	- 13%
2001	0,8956 (0,90)	- 3%
2002	0,9456 (0,95)	+ 6%
2003	1,1312 (1,13)	+ 20%
2004	1,2439 (1,24)	+ 10%
2005	1,2441 (1,24)	0%
2006	1,2556 (1,26)	+ 1%
2007	1,3705 (1,37)	+ 9%
2008	1,4708 (1,47)	+ 7%
2009	1,3948 (1,39)	- 5%
2010	1,3257 (1,33)	- 5%
2011	1,3920 (1,39)	+ 5%
2012	1,2848 (1,28)	- 8%
2013	1,3281 (1,33)	+ 3%
2014	1,3285 (1,33)	0%
2015	1,1095 (1,11)	- 16%
Bron: De Nederlandsche Bank		
http://www.statistics.dnb.nl		

De goedkopere euro is voordelig voor de import uit de Eurozone, maar nadelig voor de export naar de Eurozone, bijvoorbeeld het toerisme uit Nederland. Er kan worden beredeneerd dat deze combinatie van factoren tot gevolg heeft dat het lokale prijspeil van consumptiegoederen en –diensten naar beneden gedrukt wordt, resulterend in een inflatie-verlagend effect. Dit veronderstelde causale verband werkte echter niet of onvoldoende door op de lokale markt om een zichtbare daling van het prijsniveau van consumptiegoederen teweeg te brengen in 2015.

Het zijn vooral in de bestedingscategorieën van produkten, namelijk “Voeding”, “Woninginrichting en huisraad”, “Dranken en rookwaren” en “Kleding en schoeisel” waar de goedkopere euro door lagere importprijzen uit de eurozone tot een prijsverlagend effect op de lokale markt zou kunnen leiden. Echter, behalve “Kleding en schoeisel” die enigszins goedkoper werd, werden alle voornoemde bestedingscategorieën duurder. Dit zou deels te verklaren kunnen zijn door het feit dat het overgrote deel van de geïmporteerde goederen van Curaçao uit landen buiten de Eurozone afkomstig is. Dit laatste blijkt bijvoorbeeld uit de top 5 importlanden in 2012¹⁰, in welk jaar Curaçao in totaal 2.714 mln ANG aan

goederen heeft geïmporteerd (exclusief olie en olie-producten): Verenigde Staten (1.260 mln ANG), Nederland (442 mln ANG), Puerto Rico (136 mln ANG), Venezuela (104 mln ANG), Panama (102 mln ANG). Nederland, voor Curaçao verreweg het belangrijkste importland uit de Eurozone, neemt weliswaar een 2^e plaats in, maar vertegenwoordigt slechts 16 procent van de totale waarde van de door Curaçao geïmporteerde goederen. Ter vergelijking: De Verenigde Staten, die de 1^e plaats inneemt, vertegenwoordigt 46 procent van de waarde van goederen die Curaçao importeert. Verder kan worden beredeneerd dat de kleine lokale markt en de hoogte van de overige bedrijfskosten waarschijnlijk een rol van betekenis spelen ter verklaring van het niet of nauwelijks doorwerken van de goedkopere euro in de lokale prijzen.

De drie internationale factoren samen bezien en de interactie met lokale factoren

In 2015 zijn de internationale voedselprijzen significant en de internationale olieprijs fors gedaald, terwijl import uit de Eurozone door de lage Euro-US \$ wisselkoers voordeliger is geworden. Op de lokale markt daalden de prijzen van benzine en de nutstarieven (electriciteit, leidingwater, kookgas) fors, waardoor de bestedingscategorieën “Vervoer en communicatie” en “Wonen” goedkoper werden. De bestedingscategorie “Kleding en schoeisel” daalde licht in prijs, terwijl alle overige bestedingscategorieën duurder werden in 2015. Vooral het duurder worden van “Voeding” is opvallend, gelet op de significante daling van de internationale voedselprijzen.

Op grond van bovenstaande analyse kan derhalve worden geconcludeerd dat met name de internationale factor “dalende olieprijsen” een positief effect heeft gehad op de lokale prijsontwikkeling, met dalende benzine- en nutsprijsen tot gevolg. Deze prijsontwikkeling heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de lichte deflatie van -0,5 procent in 2015. De andere twee internationale factoren “dalende voedselprijsen” en “goedkopere euro” lijken geen merkbaar effect te hebben gehad op de lokale consumentenprijsen van goederen en diensten.

Vanaf 2009 groeit de economie van Curaçao niet of nauwelijks¹¹, blijkend uit de matige of zelfs negatieve reële groeicijfers: -0,5% (2009), 0,1% (2010), 0,6% (2011), -0,1% (2012), -0,8% (2013), -1,1% (2014) en 0,3% (2015). In 2015 gaat deze situatie van economische recessie of stagnatie voor het eerst gepaard met deflatie, dus een daling van het gemiddelde consumentenprijsniveau. In een recessie –geen economische groei of zelfs negatieve economische groei- zijn er minder banen en meer werkloosheid vanwege de lagere omzetten en investeringen van bedrijven en is er sprake van verminderde koopkracht en weinig consumentenvertrouwen. Hierdoor dalen de bestedingen, met als gevolg dat het aanbod van goederen en diensten groter is dan de vraag. Dit drukt de consumentenprijsen en leidt vervolgens tot stabilisatie of verlaging van de consumentenprijsen, met als eindresultaat een lage inflatie of zelfs deflatie. Deze redenering vanuit lokale factoren is een mogelijke verklaring voor de combinatie van een matige reële economische groei en een lichte deflatie in Curaçao in 2015. Tezamen met voorgaande analyse, vanuit internationaal perspectief, schetst een beeld van het samenspel van lokale en internationale factoren en de invloed hiervan op de lokale prijsontwikkeling.

Samenvatting en Conclusie

In dit artikel is getracht om inzicht te verschaffen in de prijsontwikkeling van Curaçao in 2015 door het vanuit drie invalshoeken nader te belichten: de prijsontwikkeling door de tijd heen, de prijsontwikkeling per bestedingscategorie en de prijsontwikkeling vanuit internationaal perspectief. Ook is stilgestaan bij de betekenis van inflatie c.q. deflatie voor de sociaal-economische ontwikkeling van een land.

Inflatie en Deflatie zijn elkaars spiegelbeeld en beiden hebben zowel voordelen als nadelen. Inflatie betekent een stijging van het prijspeil, waardoor de kosten van levensonderhoud stijgen, de koopkracht daalt en de waarde van geld daalt. Door dit laatste worden zowel spaartegoeden als leningen minder waard. Dus sparen wordt nadeliger en lenen voordeliger. Bij deflatie zijn deze effecten juist omgekeerd. Over het algemeen wordt aangenomen dat de economische ontwikkeling -concreet zichtbaar in de vorm van economische groei, investeerdersvertrouwen, consumentenvertrouwen, omzet & investeringen, koopkracht & bestedingen en werkgelegenheid - van een land gebaat is bij prijsstabiliteit of een lichte inflatie of deflatie, in het kader van dit artikel ruim genomen tussen -3 en +3 procent (afgerond).

---

¹¹ Bron: www.cbs.cw, tabel, keuzemenu “Curaçao GDP by sector and industry 2000-2015”.

Uit de analyse vanuit tijdsperspectief blijkt dat de inflatie van Curaçao over de afgelopen 20 jaar zich meestal binnen voornoemde breedte heeft bewogen. Uitschieters deden zich voor in 1996 (3,6%), 2000 (5,8%), 2005 (4,1%) en 2008 (6,9%).

De prijsontwikkeling van Curaçao over 2015 heeft geresulteerd in een inflatieniveau (-0,5 procent) dat als het enige deflatiecijfer over een kalenderjaar in de geschiedenis van het CBS (sinds 1970) kan worden beschouwd. In dit licht kan dus gesproken worden van een historisch feit.

In 2015 heeft de bestedingscategorie “Voeding” het meest prijsverhogend gewerkt, terwijl de bestedingscategorie “Wonen” het grootste prijsverlagend effect heeft gehad. Dit laatste werd vooral veroorzaakt door de significante verlaging van de nutstarieven (electriciteit, leidingwater en kookgas) in 2015.

Uit de analyse in dit artikel blijkt dat in 2015 de daling van de internationale ruwe olieprijs redelijkerwijs door heeft gewerkt op de lokale nutstarieven en benzineprijzen. Anderzijds was weinig merkbaar in de lokale consumentenprijzen van het significant goedkoper worden van de euro en van het significant goedkoper worden van de internationale voedingsgroepen die door FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) worden gemeten.

Het niveau van de inflatie van Curaçao in het jaar 2015 (-0,5%) is niet uitzonderlijk vergeleken met andere landen wereldwijd, aangezien net als op Curaçao in circa drie kwart van de 150 landen die onder de loep zijn genomen, sprake was van een gematigde positieve of negatieve inflatie, tussen -3 en + 3 procent (rekenkundig afgerond) in 2015. Het gaat om in totaal 106 landen die een gematigde positieve of negatieve inflatie hebben gemeten, onder te verdelen in 36 landen met een matige deflatie of negatieve inflatie en 70 landen met een matige positieve inflatie.

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen bij Tabel 5

“Inflatie in 2015 van 150 landen, inclusief Curaçao”

1. Algemeen Bureau voor de Statistiek in Suriname (ABS), <http://www.statistics-suriname.org/>
2. CBS, Central Bureau of Statistics Aruba, www.cbs.aw
3. CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Curaçao, 10 februari 2016, Persbericht:
“Consumentenprijzen Curaçao december 2015” / 10 febrüari 2016, Komunikado pa prensa:
“Preisnan pa konsumidó na Kòrsou, desèmber 2015”
4. CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Nederland, <http://statline.cbs.nl>
5. CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Nederland, [https://www.cbs.nl/nl-nl-
nl/achtergrond/2016/02/inflatie-caribisch-nederland-nog-steeds-negatief](https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2016/02/inflatie-caribisch-nederland-nog-steeds-negatief)
6. Central Statistics Office (CSO) of St. Lucia: www.stats.gov.lc
7. Department of Statistics of the Bahamas, <http://statistics.bahamas.gov.bs>
8. Department of Statistics Sint Maarten, STAT, <http://stat.gov.sx>; February 19th 2016, Press release:
“Consumer prices Sint Maarten December 2015”
9. <http://www.eccb-centralbank.org/Statistics/#cpidata>
10. www.inflation.eu
11. www.rateinflation.com
12. Statistical Institute of Belize, <http://www.sib.org.bz/statistics/consumer-price-index>
13. The Statistical Office of St Vincent & the Grenadines, Consumer Price Index – Monthly Statistical Bulletin - December 2014, <http://www.stats.gov.vc>
14. www.tradingeconomics.com
15. Bank of Jamaica, “Short Term Inflation Analyses and Forecasts”, December 2015,
http://boj.org.jm/uploads/pdf/inflation_report/inflation_report_dec2015.pdf
16. www.economywatch.com
17. National Economic Report of Bermuda, 2015, Government of Bermuda, Ministry of Finance,
February 2016, <https://www.gov.bm/sites/default/files/2015-National-Economic-Report.p>